

Arm.	Pres.	C.	N
189	CC	4	37.

Plazzo y Deute.

Comedia en dos actes

catolana y en vers

original

de

Albert Castells.

Acte Primer.

1874.

Ms. 632/1

11

11

11

11

11

Acte primer.

Personatjes.

Sala sen a = eglada, pero sense

Sen Vicens, porta al fondo, dos

Adela, en primer terme una

Joanet, en mig de la

Felip una taula rodona, cadon

Sen Paulino, prop de la dreta y

Joanet la del actor.

Un escribent.

L'acció en Barcelona.

Quantat junt a la
tauleta.)

Observations

de l'écoulement

de l'eau

de la mer

de la rivière

de la source

de la fontaine

de la citerne

de l'écoulement en Basse-Seine

17

Acte primer.

=

Sala ben arreglada, pero sense
luxo. Una porta al fondo; dos
laterals, y en primer terme una
à l'esquerra. En mitj de la
sala una taula rodona, cadiras,
demés objectes propis. Per dreta y
esquerra la del actor.

=

○ Escena I.

Pr^{ta}
Vicens Adela.

=

(sentats junt si la
tauleta.)

Vi = Pero dona, no recordas
lo que passà a la cuina,
a la noya de n̄ Pau Bloorch
y a la de cal Xich de Rivas
que sempre feyom l' onso
y de poch la passan prima,
quedantse per vestir sans
ó fesse benedictinas?

Escolta donchs al teu pare
y pren experiència, filla.
Que t' passés un xasco tal
jo per res del mon voldria.
Mira, noya, com a pare
que t' só. . . .

Ad = Vol dir que m' estima,
que m' aprecia molt y molt

perquè só la seva filla
no es veritat?

Vt = Si, noya, sí.

Voldria que fossis rica.

(moviment d'ella.)

¿sols per veure't ditxosa
que es lo que jo no faria?

Ad = Jo també á vosté l'estimo
com deu fé una bona filla.

Vt = Ja ho sé, mes tens una cosa
que temps ha que m' desatina
que en parlonte del senyor
Paulino, luego rindinas
perts l' humor, fas mala cara
¿tot al burdell ho tires.

Ad = (Ja hi tornem.) Pero no ven

que l'enyó Paulino Mica
es viudo ab dos criaturas,
y que no fá, si be s' mira
per una noya com jo
que, vamos, soch aixerida.

Vi = Endevant, alló de sempre
pero porque no ls vols, digas,
es encara juvenet.

Ad = Si, ja ho crech, ja descambia

Vi = Oh! y sobre tot, te una bossa
que vamos, alló sols brinda

Ad = Donchs á mi no m' fan fer res
ni la bossa ni las fincas.

Vi = Donchs á mi si y aixó basta
y no m' vingas ab musicas.
Ee t'estima, jo hi consento

y t'hi casas dessequida

Ahi l'voig veure a la Rambla

y m'va dir qu'avuy vindria
a veure. Vull que li fassis

bon papé, ho sento?

Ad = (Si, que vinga.)

Vi = És qu'ell té moltes pessetas

y hem de procurar fer fira.

Ad = Donchs ab mi no n'farà pou

Vi = No callarás, mala espina?

Ad = Ven vosté també o enfada

y luego crida que crida

Prenguiho ab mes calma, home

Vi = És que ab tos cançons m'irritas

Ad = Be, vamos, ja n'parlarém

en altre estona. Ah! la tra

(Houig de ferho aixis, oino
pot ser may acabariam)
m' ha dit tingues la bondat
d' escribarhi desseguida
per sobrella aquells papers
de la senyora Cristina
que diu que lo esta esperant.

Vi = Que han d' estar avuy al mitj dia?

Ad = No m' ho ha dit.

Vi = ¿ha dit res mes?

Ad = No senyor.

Vi = Donchs tu vicia
y tingas compte la cassa
mentres jo vaig per propinas
I si fas cas que vingues
l' senyor Paulino Mica....

Ad = Si senyor, perdi cuidado

Vi = Vols dir que - - -

Ad = No faltaria

mes - - -

Vi = (Sembla que ja s'convens.)

Ad = (Ay Sen meu quina porfia!)

Escena 2^a

Dits - Felip.

(Ab un cistell.)

Se = Sen los guard.

los 2 = Hola Felip!

Ad = ; quin cistell tant ple que portas

Vi = Si que vens ben corregut!

Se = Oh! y tot es vida bona!

(picant lo cistell en terra.)

Avuy he comprat un llus
que ts dich qu' es una bestiola!

Vi = Non llus com tu?

Fe = No tant gros

Endevinin quant me costa.

(Lo tren del cistell.)

Vi = Divuit rals

Ad = No, cinch pessetas

Fe = Ningui de vostès hi toca
Disset rals.

Vi = Has comprat bé?

Ad = Si qu' es barat.

Fe = No es bromoc,
Ho porto dins.

(agafa l' cistell y se'n
va per la porta del

primer terme pero al
avivarli torna.)

Diu qu'as d'anà allà a las voltas
dels encants a veure n'...

(rumiant)

Quirse;

No n' quirse, are no m' recorda

Vi = En Jordi?

Te = No senyó, no.

Don qu'ha vingut de Mallorca

Vi = Ah! ja ve, t'ha dit perquè?

Te = Si senyor, mes com aquí

(al cap)

hi haig de tenir tantas cosas,

francament, me n'he oblidat,

y... la veritat no m' recorda

Vi = Sabo, noy que m fas molta gracia
dempre serois un tanoca

Fe = Jo ja hi foig tot lo que puch
pero com si tan...

Vi = Baboya!

Fe = Jo baboya?

(com si s enfades.)

Vi = No, vull dir...

que no tens gens de memoria.

Fe = Que vol que li diga?

Vi = Res:

que quant se t mana una cosa
hi passis fassa cuidado,

ja veurias com te n recordas.

Fe = Jo que ho fare

Ade = Li, has de ferho.

Fe = M'ho sembla

que si, senyor.

Ade = B^{de} de copa

li porto; sia servit.

(entregantli.)

Vi = Tot es igual, gracias, noya

(sen va)

Ade = Felip, vesten a la cuyna

y posa al foc la cassola.

O
Cocena $\frac{a}{n}$

Adelou.

Ade = Ja estich sola, així volia

per poderme desahogar....

estich tant annohinada

ab lo que m' está passant!
Lo pare prou es bon home,
pero s'ha ficat al cap
que perque dichosa sia
per forza m' heuig de casar
ab un qu' a n' ell li agrada
y que a mi may m' agradat,
Ara á veurer com ho arreglo!
qu' es lo que faré, veyam!

(pensant)

Es vinds ab los criaturas,
te pessetas, es vritat,
y el ~~pare~~ pare vol que m' hi casi
tant si m' plan com si no m' plan
Fora rica, no hi ha dubte,
pero felis? aixó may

que l'meu cor n'estima un altre
for ja temps, y un desangany
no vol darli, que podria
causarli terrible esglay
Ell m'estima, jo l'adoro
es per mi tot son afany
jo per ell no tinch sosiego
ell per mi esto delirant;
jo li dich tot lo que m'passa
ell m'obra l'cor bat a bat
y aixi l'temps corre, deixantnos
dolsa esperansa, entre tant
vinga l'dia de la boda
per ser felices y en pau.

(pauza)

sent aixis, volen que m'casi

ab l'windo? coi, coi, coi!

L' meu Joanet es tant mono
y vesteix tant elegant,
que val mes la seva gracia
que tot lo del mon plegat
luego que vinga li explico
(posantse á cuoi.)

Lo que passa net y clà
y entre lo dos veurem l' modo
com sortir d'aquet mal pas
oh! y convé no gastar calma
perque l' pare si no ho faig....

o
Escena 5^a

Adela Joanet.

(que porta una cartera de
pendre apuntes figurant
que ve de la classe.)

Joa = Cuidado a punxarte, Adela.

Adel = Ja ets aqui altre vegada?

Bom es que vens tant avistat.

Ah! avuy prou has fet campana

Jo = do campana? es que t'ho pensas

Ad = Bom si comensesses ara

Recordat que l' curs passat

si no n' vares fer cincuenta

no n' vares fer cap.

Jo =

Es que

ab llibertat d' ensenyansa.

podem sempre guaranyir l' curs

sens assistir a la classe

Això es ben clar: i sino
sabs si m'han dat may cobassa

Ad = No perquè estudiabas fersa.

Y si jo ara te n' donaba?

que farias?

Jo = Que faria?

Si fos aixís, tal vegada...

Mes, no creuria que Adela
arribés á ver tan falsa,

que matés mas ilusions,

mon amor y ma esperança

No creuria que una noya

com tu, tant bona y honrada

abrigués dintre son pit

una intenció tan villana

treccontme mil juraments

sellats ab sospirs y llàgrimes

No ho creuria, mes si fos

Ade = Ah, no, no... Joanet, calla,

que tan sols de suposar ho.

Jo = Vols dir que tindria paraula

Ade = ¿m' ho preguntas? L' Adela

a' lo que promet may falta

Jo = Sempre ho he cregut aixis,

mes quant penso que l' teu par

de seguir s' hi oposaria....

Ade = A propòsit; no fà gaire

que m' ha fet aqui mateix

una predica molt llarga;

tot això perquè vol prompte

ab aquell vint de casarme.

Jo de primer li he dit.

ben clà que no m'agradaba.
Com ja sabs que te aquell jemit
començà à fer mala cara
ab uns crits que ve sentian
del cap de vall de la escala.

Escena 6^a

Dito - Felip.

(que surt corrent ab una
escombra y un plumero y
s'posa à escombrar.)

Ade = Quant jo veig que s'espaventa
d'aquell modo, penso, calla
y li dich, ja n' parlarem
quant vostè estigui ab mes calma.

Tu es ho que fa aquest ximplet?

(per felip.)

quina te n'ha pegat ara?

Fe = És que jo t'inch d'escombrar

y sobrellò un xiquet la sala

Ade = Però, home, no s'ha de fer així.

ves a buscar un cant d'aygua

Fel = No, no, no, així ja va bé

(y s'orna a posar a

escombrar no parant

en la escena mes que

per parlar.)

De = Que t'costa de fer el que t'man

Fe = Tu veste a cuidar dels llibres

Ade = Eh, Felip, pocas paraulas.

Fe = Que t'pensas que t'la mestressa

Loa = Et dich que collis cap d'ase.

Fe = Si tinch d'ase sols lo cap
es que tu tens lo que m' falta

Loa = Ja veurais; lo que pots fer
es anar a

Fe = Ja ho pensaba

Lo = Donchs si t' dono alguna pinxa

Fe = Donchs si jo te n' dono un altre?

Be, bé, be deixeu-me estar

que vull escombrar la sala,

y hasta cantaré y faré

tot lo que m' darà la gana.

(Joanet dona uns quantos

passos cap a ell pera

donarli un clatellot pero

Adela l' deté.)

Ade = Juanet, no n' fassis cas,
que ell avuy està de guassa

Lo = Ja tens sort.

Ade = Be, tornant donchs
ab lo que deyan el pare
m'ha dit que el senyor Paulino
vindria avuy à parlar-me.
He'm de mirà entre lo do
que si no se n'irà al diable
no torni à entrar pas may
ni un sol pen en esta casa.

Lo = Buemo; aixó deixaho per mi
jo veuré d'un modo u altre
com sortir d'aquet cuidado,
mes com aquell tarabana
no mes que per molestarnos

fa pòls, comta y mon sargata
y per altre part pobria
atrapa n' aquí l' ten pare,
jo me n' vaig cap allà dins,
que tunc d' escriure una carta.
Com que tot arirà bé;
no perdís may las confianças
(sen va per la dreta.)

Ade = Ho crech; que com à estudiant
se n' trama unos à vegadas.
(sen va per la esquerra
recullint la feyna que
cursia.)

Q
Cocena $\frac{7a}{11}$

Felip.

Fe:
 Tam mateix sen han anat
 jo haig de fer passar la meua
 no hi ha mes... soch en Felip
 y encara que m tractan sempre
 de ximplet, y tots me manan
 cada qual a sa manera,
 si cridan jo també crido
 y aixi sempre tenim tretses
 y al capdevall res ne treuen
 perque faig passar la meua.
 Si l'oncle Vicens no m crida
 ja ho fa ma cusina Adela
 y si no ho fa cap dels dos,
 es l'estudiant qui mou brega,
 l'un me fa portar un recado,
 l'altre m fa portar aigua fresca.

l'altre vol que venti l'foch
ó que tiri la gallega;

pero jo tot ximple ximple
sempre faig passar la meua.

Me llevo un xiquet de jorn,

me n' vaig à omplir la cistella

entre mitj dels assistents

criadas y marmanyeras

L'un m' diu. Vol escarola?

L'altre noy, comprim las bledas,

pero jo compro l' que vull

y així faig passar la meua,

torno à casa; armas al hombro

(font l'acció ab l'es-
combra.)

y ves à fer la limpieza.

L' un' hora perque faig pols,
l' altre perque faig pastetas,
may me trobam prou ben fet
y m' cridan las deu mil pestes
pero jo tot ximple ximple
sempre faig passar la meua.
Pavo tauca per dinar,
Felix porta l' escudella
cricha ab una ven qui espanta
l' oncle Vicens. L' Adela
"ara ara m' falta el taballó.
Ara jo no tinch cullera,
diu l' estudiant. Donchs que fas
dihuen tots y baladrejan,
y tots me volen manar,
y cridan que no s' entenen,

y mentrestant jo me n'rich,

(rihent fort.)

perque faig passar la meua.

(Pausa)

Ara diguin-me senyors,

si hi ha cap casa com aquesta

que estigui mes ben servita

y en que s'hi fassi mes greua?

que lo criats hian mitj amos

fiats en la parentela?

A mi m' sembla que ho entench

lo treballa a ningú engraixa

y com jo vull estar gras

fujo de fam y de feyna,

treballa un poquet per gust

aixó si, sens dar-me pena,

mes si m' venen ab camàndula
bona nit. ... ja l'han ben tretat,
perque jo tot fent l' simple
haig de fer passar la meva.
I aixis veig que en aquest mon
es felis qui ho ensopega,
jo ho so molt mentres que pug
denapre fer passar la meva.

(torna à escombrar.)

Occena 8.

Felip - Vicens - Paulino.

Paul = Ah! si sempre si; no n' dubti
ja sab que jo so formal
i que quant dich una cosa

Vi = Home, per Deu, vol callar?

En, Felip, ira de bet!

qui t'ha ensenyat de escombar?

estich tip de repetitive

que no s'fa aixís, gran babau.

Fe = Donchs perquè m'aman que fari

Vi = Be, calla, ja has acabat?

Fe = Si senyor.

Vi = Donchs ara vester,

perquè tenim de parlar

Fe = Del casori?

(à Vicens.)

Vi = Que t'importa?

Fe = Ah! bé, jo.

(anantren)

(Pobre, ha fet tant.)

Escena 9.

Dits menos - Felip.

Vi = Diantre de ricot que sempre
sempre m'ha de fé enfadar
Senyor Paulino, dispensi

Pau = Home, ja está dispensat.

Vi = fassi l' favor.

(li ofereix una cadira.)

L' demés

tornem a lo que fa' l' cas.

Com la noya es jovenota,

y encara no ha pensat may

ab casori, fa alguns dias

que l' estich amonestant

entre moltes altres cosas,

Totas molt interessants

li dich que vostè l'estimar

com un... ximple.

Pau = Si, cabal

Li agrakeixo tan bon tracte.

Vi = Jo sab que jo so molt franch.

Dich aixó perquè los homes

quant estem enamorats,

sembla que perdém l'oremus

ó que no haguem trastocat,

y llavors fem mes ximpleras

que los de son Oboy tot plegats.

Miri, quant jo festejava

la Sila, que dormi en Pau...

però la, deixemho correr,

que la expressió que he gastat

ja veu que no té malícia
i es sinònim d'amor gran
de de compliment no n'casto
parlo molt chà y català
ab això, senyor Paulino.

Pau = Ja veig que vostè es molt franc

Vi = Li he dit també que vindria
vostè a veurela.

Pau = I que tal

Vi = La cosa m' sembla que pinta
raig a cridarla, veuria.

(se dirigeix a la porta
del primer terme.)

Pau = Si te feina, no.

Vi = Ba! Noya!
(cridentla.)

Occena lo.

Dits = Adela.

Ade = Pare?

Pau = Adela, Deu la guard

Ade = Y ai vosté, senyor Paulino.

Y 'ls nens?

Pau = Bons; 'ls he deixat

en lo jardí que jugaban

molt aixerits y trempats.

Y vosté quapa com sempre.

(Ab ridicula afectació.)

tan airosa y elegant,

que n' serí de ditxós l'home

que la podria arreplegar

Ade = Ya comensém ab floretas?

Ay! que ha vingut esmolot.)

Vi = Oh! lo qu' es ara la noya
com no t' cap mal de cap
mes que de cuidar la casa
perque tot vagi com cal,
està bona, de manera
que l' metje de n' pot anar
Encara que de malalta
no ho ha estot pas cuasi may
sino perque l' altre dia
al vespre s' va constipà,
pe l' demés es com sa mare
que may tenia cap mal.

(Adela fa un moviment
de, desagrado.)

Pan = Aicó es bó; jo me n' alegro

Vi: 7

Ade: (Mil gracies.

Pau: La veritat

quant jo veig una familia

honrada com altre hi ha,

que 'ls marxa tot vent en popa,

sens deixar res en detris

gocant de pau y alegria

sabut y prosperitat

me n' regositjo de veras

y 'ls haig de felicitar.

Ade: Os voste' senyor Paulino

massa caballé y galant

perque deixi de compendre

que no oblidarem jamay

l'efecte que voste' no porta.

(preparem nos entre tant)

Pi = Deixi els compliments disposi:
ja sab qu' aquí som molt francs

Pau = Lent aixís donchs, tres paraulas
li vull dir, m' escoltarà?

Ade = Digni

Pau = Adela, com vosté
es tan amable y formal,
tan simpatica y hermosa,
y jo viudo fa dos anys
ab franquesa tinch de dirli
que m' te l' cor fa temps robat
Desde un dia que al teatro
la vaig veure fa mitj any
que m' segueix la seva imatge
com segueix lo cer l' iman,

com lo vent a la borrasca,
com lo llamp la tempestat.
Com los trons als llamps segueixen
una nit de temporal
de dintre mon pit se escapen
de tant en tant alguns ays,
afecta, no ho dubti Adela,
del amor que m'ha inspirat
Espero que m'correspongui,
i m' sembla no espero en va
Mes... si en mon ~~cor~~ amor sofreixo
per desgracia un desencany
i agruparont aqui dintre
borrascas, plujas, i mar,
cer, imatge y nit de foscor,
vent y pedra y trons y llamps

y ab lo foc que l'cor me crema
aquet conjunt tant estrany
ha de promoure per force
un honorós temporal,
que m'immergeix al abisme
per tot una eternitat.

Ad = (Amen.)

Pau = Mes si vosté, Adela,
escolta mon prech amant
y m'correspont ab ternura,
en lloch d'una gran temporal
ay, vindrá una nit de calma
las onas no bressaran
en lo baixell de la vida
per nostra ditxa augmentar.

Ade = Tot aixó ja m'ho pensaba;

y si fe' que s'ha ben tallat.)

Pau = Diguim per favor, Adela

ser felis puch esperar?

Adc = Senyor Paulino, la noya

que no s'ha mogut jamay
de las plantas del seu pare,

y que tot just te setse anys,

parlant de cosas d'aquestas

un bon si may lo pot dar,

perque es jove y l'criteri

no ve fins després mes tart.

O
Cocena S.S.

Dits - Felip.

Te = Onck Vicens, un recado;

diu qui ha d'anà ben aviat.
Vi = Ves al diable, tros de graniam.
Un recado... que no sabs
que quant t'ench una visita
no m' pots veni a destorbar?

Fe = Es que després?

Vi = Que te n' vasis,

Fe = Es que...

Vi = Esperam, ja veuràs.

(convienthi al detris
per donarli una purca
etada de peu.)

O
Occena 12
Dits menos Felip.

Vi = Continubi, que aquell ximple
no és un tabal destemplat

Pare = Podrà vostè troba un home
que la estimi, mes no tant,
que a son amor sacrifici
com jo fet los capitals.

Vull dir que si vostè m dona
aquest aquell si tant desitjat
desd'ara queda mestressa
de dos bonas heretats.

Sapigam que no m'agrada
passar com molts temps en va
si es que vostès hi consenten
jo estich ben determinat

Vi = Noya que te n sembla?

Ade = Pare

encore m'hi haig de pensar
y despres que - só prou jove...
y no m'hi passar pas lo anyo

Ni = Be, pero jo puch faltante.

Ade = Oh! aixó qui sab qui ho veurá

Pau = Fem una cosa. Vosté

(A Adela)

que o'hi pensi, y mentrestant
si no es pas incomodarlo
lo tornaré a visitar

sovint. cada dia lo sembla?

Ni = Si senyor, si, molt se está.

Pau = Ab permis, donchs, me retiro,

passinho bé.

Nice = ?
Ade = ?
Deu lo guard.

Pau = Pensi que serà mestressa
de dos bonas heretats.

o
Cocena 13

Vicens - Adela.
com qui deu =

Ade = (Ni gomas?)

Vi = Ja t'asseguro
si que has fet un bon paper.

Mira, noya, si t'proposas
ferme quedar malament

(enfadat)
tem lo que ve t'espera.

de molt bé lo que ha de fer
un pare, quant una filla

li es desobedient.

Ade = No s' enfadi, pare, escòltim
y li explicaré l' perquè.

Vi = Lo qu' es de bonas paraules
aixó si que sempre n' tenim.

Ade = *Maltrato no seas!* (calmantre.)

Vu = Digas.

Ade = figuris la fila
que faria si a passeig
hagués de sortir ab l' gueto
tot donant la mà a n' als nen-
tu, mira quina parella,
diria, al passar la gent!
malaguanyada es la noya
per un home com aquet
los malaguanyats se perden;
dir l' adagi, y aixis es

que jo no m'vull perdre encara
ah! no, no; això no pot ser,
y després que l'quí ab mi s'casi
ha de se un jove guapet
ben aixerit y ben mono
com qui diu... un mosquitet
y llavors, tu foras mosca
si mona si no ve que.

Vetaqui. com pensen sempre
las que teniu pardalets

Ade = Pero ab l' senyor Paulino
jo hi vivria malament

Vi = Perque?

Ade = Perque no m'agrada.

Vi = Ja t'agradaria després

Pensa que si ara no es guapo,

jo ho havia estat algun temps
que si no es jove com antes
en cambi te molt diner.

Adel: Que m' fare' de la riquesa
si m' falta tot lo demés!

Y jo podria ventirme
si trotxe y motxe retreto
dihentme que per ver rica
m' vaig vendre? no pot ser.

Vi: Be, be, be deixat de cosas
Y fés un bon pensament
En fin, ara jo t'inch feyna
un altre hora n' parlarem.

O
Escena 10.

Adela luego Joanet.

Adela = Cada hi per hont l'enfila
ell l'ha enfilada per qui
y no hi hauria qui l'entregui
per mes que ferri, y a mi
per volerme fer ditrosa
se desdeixo m'fa infelis!
tal vegada n'Joanet.---

(pensa)

qui sab? ell molt be m'ha dit...
pero ls negocis no marcan
sempre com un vol... si, si.

Ara que l'pare treballa
vaig a cridarls. Pit Pit

(a la porta dreta)

Joanet = (sortint.)

Adela, que hi ha de nou?

Ade = Que lo ~~pare~~ que el pare m'ha dit
respecte del senyor Mica
és tira endavant. Aquí
ha estat ara no fa gaire

Joa = I tu ja hi has consentit?

Ade = No.

Joa = Li has donat esperansa?

Ade = Tampoch; pero com es rich,
y s' pensa que ab las pessetas
ha de lograr lo meu di,
ha promès que a visitarnos
tornaria tot dovint.

Aixó m' té d' un mal humor
que m' desespera; es precis
sortir prompte del apuro.
Aquell plan que vares dir

ja l' tens combinat?

Loa = Perque?

Ade = Perque? home, ben senzill
per saberho.

Loa = (después de mirarla un
rato somrient.)

Ay rateta!

Ade = Vamos! Be, no m' ho vols dir

Loa = Pero no t' dich que no fuisis
que confihis sempre ab mi
que jo sortiré en la meua?

Ade = Es que en uns casos surcis
á vegadas un rumia
y no fa res de profit,

Loa = Pero á vegadas no es sempre.

Ade = Vols dir que: —

Loa =
Si, donca, si
Si t' estimo com estima
lo tendre au cellet son niu,
com los camps la primavera
com los prats lo maig florit,
com la floreta boscana
la rosada del mati,
si desde que t' vaig conèixe
que m' sento, nens, aqui dins
d' un volcan d' ardenta flama,
un amor que no s' pot dir,
si veig sempre que si tu t' miro
l' esdevinedor mes rich,
y ditros me considero
si puch ferte si tu felis;
si es ma ditra sols ta ditra.

vols que pugui estar tranquil
sens desafiar la tempesta,
sens allunyar los perills?

No, jamay! L'home qu'es home
y estima com jo t'estimo,
no deu témer los obstacles
los ha de vence atrevit.

- La partida serà nostra
no ho dubtis.

Adel = Ay! si es aixis.....

O
Escena 1^a

Dits - Felip.

Fe = Adela, que vols que fassi?

Adel = No fassis res que ja vinch.

Te = ^o Os que es tant.

Ade = Ves tarambana

Te = ^y després,

Ade = Ves allà dins.

Ja cal; Joa net que no dormis

(anantse y dientli apart

ple d'amor y ab convi

cció.)

Joa net = Adela, deixaho per mi.

^o
Oscena 16

Joa net.

Joa = ^o Endavant la professó:
estas ben posat, Joa net!

En aquest temps qui no enreda
es enredat, y es ben cert
qui es lo mon un gran teatro
hont tots hi tenen paper.

Mes... deixem aquestas cosas
y pensem lo qu'ham de fer
hoig de treure d'aquí l'vindo...
que si l'entraure, veurem.
Entra lo que m'heu la dida
y lo que m'ha contat ell
parlant de com fa fortuna
à voltas un home, hi veig
una relació... que quasi
m'fa creure es ell mateix.
y m'cita un poble. Ah! no n' dubto
estic ben segur qui es ell.

pero provas? això falta
mes... també las obtindré
La noya... que tot ho ignora
es per ara convenient.

N. Felip per sa cuina...
Ah! si, si m' serviré bé.

(dirigintse a la porta
primer terme.)

Felip... lo que es a la bona
de seguir que...

Escena 17.

Joanet - Felip.

Fe =

Joanet

que m' cridabas? Ja de aquí.

Loa = Escolta, si t' demanés
un favor, que me l' farias
de bona gana?

Fe = Ja ho crech
encare que fóssen dos,
vinticinch, quaranta, cent;
lo qu' es per tu y per la noya
ja ho sabs, Joanet.

Loa = Si, ja ho sé

Fel = Encare que devesadas
me feu enfada un riquet,
despres veig qu' es una broma
y no me n' recordo mes.

Lo = És q' el cas que el senyor Mica,
tant si es tort com si es dret
m' vol pendre la promesa

Fel = Ell de n' guardara prou bé

Joan = Donchs perque no puga ferho
es necessari que obrem
tots dos ab molta cautela,
ab prudencia, ab interès
y sobre tot l'encarregó
que ningú ho sapiga, ho senta

Fe = per mi si que no s' perdria
no tingas por tira al dret
Jo puch de una mica ximple
mes so callat quant convé
Las provas que puch donarte
tu ja las sab. Joanet.

Aquell dia, que m' digueres
jo y la noya no estimém,
sobre tot Felip, silencio,

à ningun n' diguesses res,
feya ya temps que ho sabia
y feya aquet pensament-
ells s' estiman? que s' estimin,
per mi aixó serà un secret
y ademés, per la cusina
entre mi vaig jurar fer,
perque pogués ser ditxosa
tot allò qu' en mi estigués.
Sent aixís, Janet, dissona,
perd cuidada y tira al dret.

Altre cora no esperaba
d'un ricot com tu. Està bé
Ja veuras; tu, tot fent l'orni

Vols di l' ximple?

L' mateix te'

vigilas l' senyó Mica,
la noya, l' senyó Vicens,
y de tot quant aquí s' fa
no deus oblidarne res,
y punt per punt me n' entera.

Fe = Descansa en mi, Joanet.

faré tot lo que tu m' diges.
Pobre cusina! ara ves.

(plora.)

si la fan casar per força,
morirà de sentiment

Joan = Be, home, per xo no ploris.
Nosaltres la n' guardarem.

Si ab exactitut cumples
las ordres que jo t' daré.

(L' estima de debó.)

Fe = No pas oaire!

Ade = Sempre sembla que no hi veus.

Fe = 7^a estabas al meu darrera
y jo pe 7 detras no hi veig.

(d un signo de n Joanet ven)

○
Escena 19

Joanet - Adela - Vicens.

(theatre de ...)

(que manifestant sorpresa e
impaciencia se lo contempla
desde la lateral esquerra.)

Ade = Joanet, t^a porto una cosa.

Jo = Que es?

Ade = Oh! no s pot di.

Jo = Weyamla

Ade = Allavors si que ho veurias
si per cas t'ho ensenyaba.
Onderinaho

Joa = Von clavell?

Ade = No.

Joa = Una rosa? una corbata?

Ade = Zampoch.

Joa = Von porta-monedas?

Ade = Encara menos.

Joa = Caramba!

Donchs noya, si no m'ho dius.

Ade = Be, vamos una petaca.

(durant los anteriores
versos van donom voltas
per la escena porque ell
li vol pendre lo que porta)

Joanet = Donchs en cambi jo t daré
un pató y una abraçada
y m'ho tornas, si no ho vols

Picems = Ira de Deu de canalla!
No se qui m' deté com no
aixó ja es un rignet massa
No m' ho hauria cregut may

Isa = Senyor Picems....

Vi = Senyor rabos
Encara no n'hi ha prou
d' abusar de ma confiança?
Si no arribo á entrá al instant
qui sab aixó com paraba!
vaya, ni hi ha per tirá l' barre
al foc, y la casaca
y l' llibres y l' escriptori

y tot lo que hi hagi à casa
tu, noya, cap à la cuyna

Ade = Pare, perdó.

Vi = Gata mauboc!

Encara gosas parlar?

No vull dirtho altre vegada
à la cuyna.

(Adela sen hi va)

ÿ tu, Joanel,

ja pots escriure à n' en Jaume
aruy mateix, que no vull
tenirte mes aquí casa.

Joan = Pero si jo --

Vi = Mira noy, noy
ves, lo que t' mano y calla.

Escena 20
Picens.

Pi = Estich que ni jo m' entench
Me n' he anat a Bellafila,
de Bellafila als encants
del encants a la Corribia
de la Corribia al padró
del padró a Santa Maria
de Santa Maria al ball
y d'alloi tot desseguida
me n' he vingut cap aqui
per descansar una mica,
y quant menos m' ho pensaba
veig aquest parell de ximplers
que figurantse estar sols

5 feyan mil monerías.

A quin temps hem arribat!

oixó avans no suchehia.

Quant jo contaba ls meus vint

y festejava la Sila,

la dona, Deu la perdó,

un dia no mes per riure

li buscaba pessigollas,

y com ella era tant fina

me vá cargolá un pessich

que se m' conegué vuit dias.

(pausa.)

Si la Adela ab n' Joanet

hagués fet com feu la Sila

Pero res, lo que á mi m' passa

m' sembla qu' e' impossible.

- Però jo ho acabare.

Aixó no pot consentirse
(sen vá)

Q
O c e n a 21.

Paulino - Joa net

Pau = Joa net.

Joa = Senyó Paulino.

(demantra las mans.)

Pau = Tal vegada ara surtia

3 per mi.

Joa = Si, men anaba

d tornar una visita,

pero com no m ve a un hora

Pau = Es que en cap modo voldria

destorbarlo,

Isa = No senyor,

no m' destorba gens ni mica,

al contrari que m' complau

prengui assiento

Pan = (sentantse)

¿ La pubilla?

Pan = La pubilla está ocupada

ja surtirá desseguida.

Pan = Es una noya d' aquellas...

Isa = ¿ crech que vosté l' estima?

Pan = Si l' estimo diu? y molt

desde que l' teatro un dia

la vaig veure, que m' agrada

y fins me sembla impossible

que hagi tingut la paciència

d'amarli seguint la pista
tant temps sens lograr res mes
d'ella que indiferentisme,
fredó. . . y aquell. . . só tan jove!
frasse ab que donan a dicta
ab finura y dissimulo
las noyas mes aixericadas
a un home, quant no l'hi agrada
di, si ja se n' pot ben riure

Loa = Rich, perque fins la manera
de dar carbassa analisa.

Pau = Vosté no ó hi la parat may?
repariu, es tal com pinta

Lo = Donchs vol dir qu'ella no. . .

Pau = Escolti

veyent jo que no podia

per res del mon continuar
la noya, y que ella esquivava
sabia evitar molt bé
las ocasions mes propicias
que jo sempre en va buscaba,
per dirli aquet cor t'estima,
comprenent qu'era en va tot
vaig determinar-me un dia
ferme amich ab lo seu pare,
y fet y dit desseguida
poso en practica el meu plan
per lograr una entrevista.
Quant varem ser ben amichs
al cap d'un mes y alguns dias,
y ho vaig veurer ben parat
li demano la pubilla.

Lo = ¿ ell contestà?

Pan = Com los pares
dominats per la avaricia
y ell conto qu' es un d' aquestos
casars volen à sas fillas
ab un que tinga diners
y jo tinch diners y fincas.
m' contestan. La noya
verà seva, Jernyó Mica
Jo faré tot lo que pugua
à fi de persuadir-la.

Lo = Cosas del ~~sigle~~ sigle dinou
or, riquesas, egoisme.

Pan = Donchs si, avuy m' hi declaro
d' un modo, qu' allò entenia

Lo = Vetaqui D. Juan Tenorio

novellat.)

Paul = ¿ si n'hi he ditas

de paraules amoroses!

Vamos, ara es impossible

qu'entre lo que li he dit jo,

¿ l' seu pare la predica,

no diga d'una vegada

ben resolta y decidida,

lo meu marit ha de ser

l' seu senyor Paulino Mica.

Joa = Cuidado que s' farà mal.

(aguantant la caciña que

Paulino s' gronxa ab sa =

tisfacció.)

¿ Y si per cas hi habia

qui li fes la competencia?

Pau = Un rival? llavors venriam
qui dels dos podria mes.

Loa = Vol di que t' desafiaria.

Pau = Vaya, y que tiro tal cual.

Miri lo negres d' Absinia

que tenia en un ingenio,

una vegada volian

que se lo tractés com à blanc

do que si, tot desseguida

agafava el còtigo, y flist

flast, flist, lo sacudia

d'un modo. ... Varen callar

pero al cap d'un hora y mitja

seinto entre ells un rum rum

jo que si prenci punteria

y d'un sol bot varen caure

dos negras y una negrita.

Joa = M^e convenso mes y mes
que s' aquell que m' diu la dita
(Basta de contemplacions.)

Pau = Sue li sembla?

Joa = Senyor Mica
accions tan vils com aquesta
sols las fa un home insensible,
un home... aixis com vostè.

Pau = Joanet.

Joa = No m' intimida.

No senyor; aqui no som negres
y aqueix cruel rigorisme
que no te rahó de ser
el ~~detestem~~ detestem, senyor Mica.
Y ademés en casos tals

sabem femos la justicia
cora que no poden fer
los pobrets de l' Absinia
d'Àpiga que aqui fem tornas
y que may comportariam
ser tractats villanament
per negreros, Senyó Mica,
y acabem, jo só l' rival
la noya d' n' a mi m' estima,
perque jo l' estimo d' n' ella,
y per mes que vosté diga
y que fassi serà en va,
y si ara m' desafia. . . .

Pau = Si senyó, ab doble motiu,
vosté d' n' a mi m' calumnia
y may ningú m' ha insultat

sens pagar cor son cinisme,
tinch mes honor que vosté
y tota sa familia
si, sempre!

osa =

Vil! miserable!

Vosté teni honor? indigne
fins es d'alterná en personas
com cal qui te l'cor de tigre,
qui no te formalitat,
qui te per norma l'intriga,
que en armincor no repara
las mes honradas familias,
sense moral, sens consciencia
per poder prompte enviquirse.

Pau = Ah! - no, basta, Joanet,
basta.

Joà = Recordi aquell dia....

O
Dinastia 202.

Dits, Vicens, Adela, Felip.

Vi = Tu es això?

Joà = Res, que l' temps
Paulino....

Fe = Que hi ha?

Ade = Bona passa?

Carri = Que n' Joanet m' ha insultat.

Joà = Ell se n' ha anat de parantals.

M' ha dit que no tinc honor

ni jo....

Jan = M' ha dit estafa

Ade = Ay Deu meu!

Fe = Coa! no pot sé

perque jo

Vi = Però sí, tu calla,

fins avuy hem tingut pau

si aquesta se es acabada

tu n tens la culpa Joanet

sent aixís vesten de casa,

Joan = Però demor

Vi = Tot seguit.

Joan = Me n n'hiré si, puig m'ho mana

vostre a qui dech molt respecte,

cuasi tant com si m'fos pare

Vi = Deu te quiri y l'angel bà

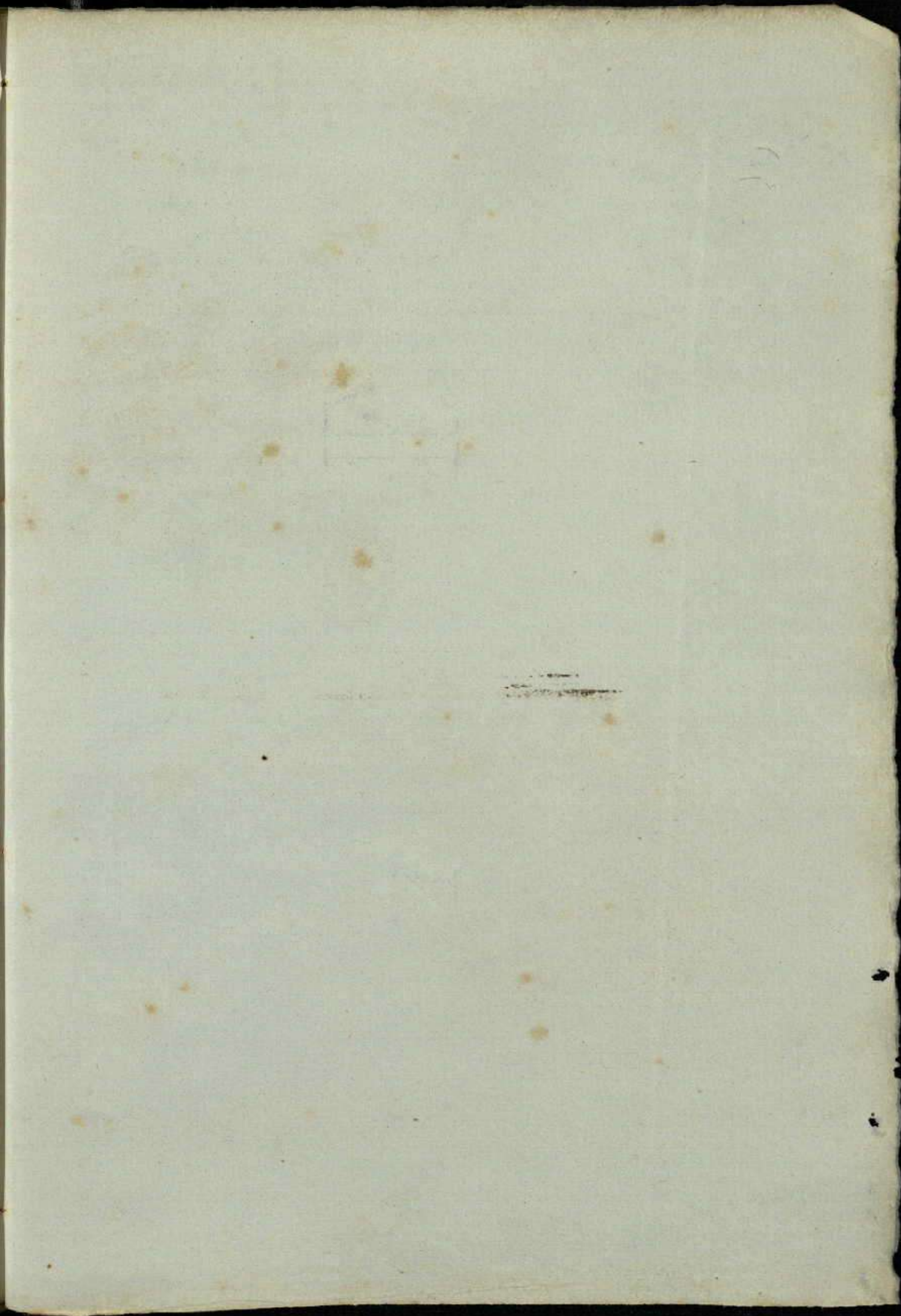
Ade = (A piadennos verge santa.)

Joan = (venra al arribar al

fondo torna y diu a
Paulino.)

3
I voste tinga present
home riu, home estafa
aquell proverbí que diu
en la llengua castellana
- No hay ploro que no se cumpla
ni deuda que no se pague,
(ien va)

Fin del acte primer.

(1006389748